

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Dan. Stalii Regulae Philosophicae explicatae & Orationes
aliquot**

Stahl, Daniel

Jenae, 1662

Regula II. Quicquid est in effectu, praexistit in causa

urn:nbn:de:bsz:31-102400

nobilioris ingenii. Dicendum tamen, causam univocam non esse imperfectiorem effectum quantum ad id, quod est ejus effectus. Quod si homo genitus sit præstantioris ingenii, sequendum id non est effectus hominis generantis, sed id aliunde, ut à virtute astrorum; aut ab aliâ aliquâ causâ provenit. Quâ de re vid. Suarez cit. disp. XVI. sect. II. n. 7. & seqq.

XV. Quantum ad causam æquivocam, illa est effectum perfectior, ut architectus domo à se extructâ, Sol calore à se productô. Et ratio est, quia quæ diversa speciei sunt, non possunt esse æqualis perfectionis, quod ipsum quoque ex *tit. loc.* Aristotelis colligitur, & disputat Fonseca *V. Met. c. XXVIII. q. XIV. s. II.* Cû igitur causa æquivoca & effectus sint res speciei differentes, non potest illa æqualis esse perfectionis cum hoc: ergo vel majoris, vel minoris. Non hoc, quia sic non esset causa principalis, nec contineret effectum eminenter. E. illud. Vide Conimbricenses *in I. post. c. II. q. III. arr. VI.*

REGULA II.

Quicquid est in effectu, præexistit in causa.

I. Quod pertinet, quod vulgò dicitur, quod aliquid non habet, alteri dare non potest. Propositur hæc regula de causâ efficiente. Inquis: in homine reperitur natura animalis, quæ tamen

tamen non reperitur in Deo, qui est causa hominis. Calor non reperitur in Sole, qui tamen est causa caloris. E. non omnis effectus, vel id, quod reperitur in effectu, est in causâ.

II. Pro solutione hujus dubii & explanatione Regulæ, sciendum est, posse aliquid in aliquo reperiri vel contineri dupliciter, formaliter & eminenter. Competit aliquid alicui formaliter, quando ipsi competit ejus ratio formalis, sive definitio & conceptus quidditativus, aut aliquid in eò est, cui talis ratio formalis competat. Ita ignis est calidus formaliter, quia ratio formalis calidi est, quod sit corpus affectum qualitate elementari, quâ congregantur homogenea, & segregantur heterogenea. At ignis est corpus tali qualitate affectum. Eodem recidit, sit dicamus, calorem formaliter esse in igne, quia caloris essentia est, esse qualitatem elementarem congregativam homogeneorum, & segregativam heterogeneorum. At in igne talis qualitas reperitur. Competit verò aliquid alicui eminenter, quando ipsi non competit talis rei ratio formalis, nec in eâ aliquid reperitur, cui ratio formalis ejus competat: est tamen in eò aliquid nobilius, cum vi effectivâ talis rei. Ita Sol dicitur calidus eminenter, quia non est aliquid in Sole, cui definitio caloris competat (nulla enim in Sole qualitas

eleme
qua no
produc
formal
includi
dam eff
ter, qu
ctior, e
III.
quicqu
maliter
est ex i
lutum
pio.
IV.
non ita
quod in
causâ, t
quod n
univoc
specie s
modum
idem n
V, D
quid in
patris
in effec
causa t
taliter

ele,

elementaris reperitur) est tamen in eò forma aliqua nobilior, & ita quidem, ut calorem possit producere. Sic in Deo est natura animalis, non formaliter, quia essentia sive natura animalis includit compositionem, quæ imperfectio quædam est, & propterea à Deo aliena; sed eminenter, quia in Deo est natura infinitis modis perfectior, cum vi producendi hominem.

III. Hisce præmissis, dicimus, effectum, & quicquid est in effectu, in causâ univocâ esse formaliter, in æquivocâ verò eminenter. Res clara est ex iis, quæ modò attulimus: & sic etiam solutum est argumentum propositum in principio.

IV. Quod autem de causâ univocâ diximus, non ita intelligendum est, quasi effectus, & id, quod in effectu est, idem numero præexistat in causâ, sed accipiendum est de identitate specificâ, quod nimirum effectus sit idem specie cum causâ univocâ, & quod id, quod in effectu est, idem specie sit cum aliquo, quod in causâ est, quemadmodum calor in aqua productus est in igne; non idem numero calor est, sed idem specie.

V. Dicis: Pater est causa filii, nec tamen quicquid in filio est, est in patre. cum filius doctissimus patris inertissimi esse possit. Resp. Quicquid est in effectu necessario & essentialiter, illud est in causa univoca; sed quod est in effectu accidentaliter & contingenter, ejusmodi quid est eru-

ditio in filio, id non est necesse, ut sit in causa uni-
vocā. Ratio patet ex iis, quæ in explicatione Re-
gulæ præcedentis diximus. Potest etiam ita re-
sponderi: quicquid est in effectu, quatenus est
effectus, sive secundum id, secundum quod est
effectus, præexistere in causa, at filius, quatenus
doctus, non est effectus patris.

VI. Atque ea, quæ hæcenus diximus, de cau-
sâ principali diximus, cum divisio causæ in uni-
vocam & æquivocam, usitatô modô loquendi,
sit causæ principalis. In instrumentali non est
necesse, ut vel formaliter vel eminenter existat
effectus, & id, quod in effectu reperitur, cum in-
fluat virtute ignobiliori, quàm ad ipsum produ-
cendum requiritur.

VII. Paucis ista complexus est Fonseca, quan-
do VII. *Metaph. c. III. q. unic. s. II. ait: Quod dici
solet, causas non conferre suis effectis ea, que in se i-
psis non habent, de efficientibus principalibus, non de
internis aut instrumentalibus intelligendum est, eo,
quod efficientes principales vel formaliter, vel emi-
nenter ac virtute continere debeant in se perfectio-
nes suorum effectuum.*

REGULA III.

*Impossibile est, aliquem ejusdem causa effe-
ctum æquivocam nobiliorem esse
effectu univocô.*

I. Proponit hanc Regulam Scotus L. IX. *Met.*

Met.

Met. q.
quam
scilicet
palis ad
princip
ponit a
fectius
lore aqu
ignis in
rofredi
intellec
intellig
ne, nisi
sa actus
effectum
effectu
II. V
tur ex i
erunt p
causa in
perfecti
perfecti
effectu p
univocu
sæ; æqu
rum. Pr
quivocu
perfecti
sua cau